

Psoriasisli hastalarda kadın seksüel fonksiyonu değerlendirilmesi

Maaty AS, Gomaa AH, Mohammed GF, Youssef IM, Eyada MM.
J Sex Med 2013;10: 1545-8

Psoriasis, cildin gidişatı tahmin edilemeyen kronik inflamatuvar yaygın bir hastalıdır. Genel popülasyonda prevalansı % 0.6-4.8 arasındadır. Relapslar ve remisyonlarla giden periyodlarla karakterizedir ve klinik olarak gümüşsü beyaz pullarla kaplı değişik ebatlarda iyi tanımlı, kuru, eritematöz plaklarla tanınır. Psoriasis hastaların diğer kişilerin onlar hakkında ne hissettikleri gibi algılarını etkiler. Kendi imajlarından dolayı dışlanmışlıklarına bağlı olarak hastalar, diğer kişilere kendi hislerini, rahatsız edici insanlar arası ilişkilere yol açacak şekilde gösterirler. Psoriasis hastaların uyuma kabiliyeti, çalışma, eğlence aktivitelerine katılma gibi durumları içeren tüm hayat alanları üzerine büyük etkiye sahiptir. Hatta, kişisel görünümü ve kişinin kendine olan saygısını etkileyen biçimsiz cilt lezyonlarına bağlı olarak seksüel sağlık üzerinde etkiye sahiptir. Araştırma alanında, bu başlık kapsamlı bir şekilde henüz irdelenmemiştir. Dolayısıyla, bu çalışma psoriasisli bayan hastaların seksüel fonksiyonlarını değerlendirmek üzerine kurulmuştur.

Çalışma, Helsinki Bildirisi klavuzlarına uyularak Suez Canal Üniveritesi Hastanesi dermatoloji polikliniğinde yürütülmüş ve tüm katılımcı hastaların onamları alındıktan sonra uygulanmış. Bu çalışma 6 ay süresince tanımlayıcı karşılaştırmalı bir çalışma olarak yürütülmüş. Çalışmaya yaşlarından bağımsız 52 seksüel olarak aktif psoriasisli kadın (grup I) dahil edilmiş. Hamile bayanlarla; jinekolojik, psikolojik veya hormonal, muskulojenik, nörojenik ve kardiyovasküler hastalıklar gibi seksüel fonksiyonu etkileyecek sistemik hastalıkları olan bayanlar çalışma dışı bırakılmış. Kontrol grubu olarak yaşları hastalar ile dengelenmiş 30 normal gönüllü dahil edilmiştir (grup II).

Tüm kayıtlı kişilere, tam bir anamnez, 'FemaleSexual-Function Index (FSFI)' anketi kullanılarak seksüel fonksiyon sorgulama, 'PsoriasisAssessmentSeverity Index (PASI)' skoru kullanılarak cilt lezyonlarının yaygınlığını belirlemeyele birlikte seksüel geçmişi de içeren genel ve sistemik muayene yapılmış.

Kayıtlı hastaların ortalama yaşları 35 ± 7.8 (21-50) yıl olarak bulunmuştur. Hastalıktan etkilenme süresi ortalama 10.7 (0.5-32) ve SD 6.9 dur. PASI skoru ortalama 10.8 (6-30) ve SD 10.5 tir. Kasık bölgesi 30 hastada (%57.6) etkilenmişken, 22 hastada (%42.3) etkilenmemiştir. Hafif PASI skoru olan 33 hasta (%63.46), orta derece PASI skoru olan 8 hasta (%15.3), ciddi PASI skoru olan 11 hasta (%21.1) vardır. Cinsel istek, uyarılma ve haz artan psoriasis şiddetiyle anlamlı bir şekilde düştüğü gözlenmiştir (sırasıyla $P= 0.04$, 0.014 ve 0.02). Kayganlaştırıcı, orgazm ve ağrı psoriasis şiddetiyle anlamsız bir düşüş göstermiş (sırasıyla $P= 0.161$, 0.154 , 0.136). PASI skoru ve FSFI arasında belirgin negatif ($r= -0.332$ ve $P= 0.016$), PASI skoru ve psoriasis süresi arasında belirgin pozitif ($r= 0.280$ ve $P= 0.045$) ve yaş ile FSFI arasında belirgin negatif ($r=-0.347$ ve $P= 0.012$) ilişki bulunmuştur. Psoriasis ciddiyetinin (yüksek PASI skoru ile gösterilen) seksüel fonksiyon üzerinde (pozitif FSFI skoru ile gösterilen) belirgin etkileri gösterilmiştir ($P= 0.05$). Genital lezyonların ise seksüel fonksiyon üzerinde daha belirgin etkileri gösterilmiştir ($P= 0.031$). FSFI skorları üstünde hastaların yaşının ve hastalık süresinin belirgin etkileri olduğu gözlenmiştir (sırasıyla $P= 0.021$ ve 0.032).

Çalışmanın yapıldığı ülkede kadınların seksüel fonksiyonları ile ilgili durumlara iyi bir şekilde değinilmediği için sadece bayanlarda çalışma yapılmıştır. Çalışmaya katılan psoriasisli 52 kadın hastanın 33'ünde (%65) seksüel fonksiyon aşıkarmış. Bu oran ciddi psoriasisli, Gupta ve Gupta'nın artan hastalık ciddiyetiyle seksüel etkinin daha yaygın olduğunu rapor etmesi ile aynı görüşte olarak, farkın istatistiksel olarak belirgin olmamasına rağmen hafif ve orta derece hastalığa göre daha fazla bulunmuştur. Ek olarak bu çalışma, psoriasis şiddetinin artışı ile (yüksek PASI skoru ile gösterilen) seksüel fonksiyonların düştüğü (azalmış FSFI skoru ile gösterilen) anlamına gelen PASI ve FSFI skorları arasında belirgin negatif korelasyonu göstermiştir ($r= -0.332$ ve $P= 0.016$). Bu sonuçlar, seksüel disfonksiyon-

nun artan psoriasis şiddeti ile artış gösterdiğini rapor eden Jowett ve Ryan, Van Dorssen ve ark. ve Niemeier ve ark. çalışmaları ile aynı görüştedir. Gupta ve Gupta'nın çalışması da bu sonuçları yansıtmıştır. Ek olarak psoriasisli seksüel fonksiyonlarda bazı dermatolojik faktörlerin, komorbid psikolojik faktörlerin de önemli belirteçler olduğunu rapor etmişlerdir. Lakin bu çalışma, hastalığın dalgalı dönemlerine bağlı olarak yaş ile hastalık ciddiyetinde belirgin bir artış göstermemiştir ($P=0.724$). Bu çalışmada, genital psoriasisli hastalar genital lezyonu olmayanlar veya vücudunun başka yerinde lezyonu olanlarla karşılaştırıldığında daha belirgin bozulmuş seksüel fonksiyona sahip oldukları görülmüştür. Bu bulgu, Wolkenstien tarafından yürütülen ve görünen lezyonları olmamasına karşın sırt, karın ve genital lezyonları olanların diğer bölgede lezyonları olanlara göre daha fazla izi olduğu hissi ve saklama ihtiyacı hissettikleri sonucuna varılan bir çalışmada da bulunmuş. Hastalar tarafından duyulan bu endişe onların ciddi bir şekilde psikolojik huzurlarının etkilendiğini göstermiş. Buna ek olarak, bozuk cilt lezyonları bu hastaların partnerlerinin seksüel arzularını azalttığı gözlenmiş, bunun da seksüel ilişkilere zarar verdiği saptanmış. Gelgelelim bu sonuç Van Dorssen ve arkadaşlarının çalışmasında belirtilen seksüel disfonksiyon ile genital alan psoriasisli arasında korelasyon

yoktur sonucu ile çelişmektedir. Mevcut çalışmada, seksüel arzu belirgin bir şekilde psoriasisli kadın hastalarda azalmıştır ($P= 0.04$). Bu bulgu %42.6 psoriasisli hastada azalmış seksüel arzunun olduğunu gösteren Gupta ve Gupta çalışmasında da rapor edilmiştir. Buna karşılık, Winnicott ve Laihinen özellikle partneri olmayan hastaların düzenli kaşınma aktivitelerinden zevk duyabileceklerini öngörmüşlerdir. Bu çalışmada seksüel arzunun azalmış olduğu gözlenirse de ağrı ve orgazmın anlamsız düşüşle (sırasıyla $P= 0.136$ ve $P= 0.154$) daha az etkilendiği bulunmuş. Bu sonuç Gupta ve Gupta'nın psoriasisli hastalarda orgazm problemlerinin arzu etkilenmesinden daha fazla dile getirildiği sonucuyla ters düşmektedir. Van Dorssen ve arkadaşları bu çalışmadaki sonuçlar gibi, çalışılan grupta PASI skoru ve genel seksüel tatmin arasında istatistiksel belirgin bir fark bildirmişlerdir ($P= 0.02$).

Sonuç olarak, psoriyatik hastaların sonuçlarını geliştirmek ve tedaviye olan uyumlarını arttırmak için tam seksüel ve psikolojik değerlendirme yapılması zorunludur diyebiliriz.

Çeviri

Dr. Onur Fikri, Doç. Dr. Memduh Aydın

GOP Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi Üroloji Kliniği